

tenet Vasquez, de Sacram. ordinis. disp. 248. cap. IV, n. 41, asserens se aliam inspexisse bullam, in qua Innocentius VIII, prædictum privilegium Cisterciensibus concessit. Atque hoc ipsum privilegium refert per totum Emmanuel Rodericus in collectione bullarum Apostolicarum pro regularibus, bulla 5 Innocentii VIII, quæ incipit: *Exposcit tuæ*, data Romæ 1489, 5 idus aprilis: ubi, ne monachi Cistercienses pro suscipiendis subdiaconatus, et diaconatus ordinibus, extra claustrum hinc inde discurrere cogantur, idem Pontifex § 5, abbatibus Cisterciensibus expresse concessit, « ut suorum monasteriorum religiosis subdiaconatus et diaconatus ordines rite conferre valeant. » Atqui de Summi Pontificis iudicio non licet alicui disputare, can. *Si quis, suadente*. § *Qui autem*, 17, q. 4. Quinimo quod Papa statuit, sic debet reputari ac si de ore Christi, cuius est vicarius, et divi Petri processisset, can. *Sic omnes*, dist. 19. Unde quod ex delegatione Papæ possit sacerdos non episcopus conferre ordinem, subdiaconatus et diaconatus, stante dicta concessione pontificia negari non potest; alioquin Papa gravissimi argueretur erroris, quod absit. Accedit ratio, quia potest Summus Pontifex habilitare abbates, aliosque sacerdotes ad consecrationes Ecclesiarum et altarium, imo ad sacramentum Confirmationis impertiendum baptizatis: cur ergo non idem poterit facere respectu collationis dictorum ordinum? Nam jure ordinario tam illi, quam iste, sunt actus ordinis episcopalis specialiter reservati.

19. *Secus quoad sacerdotium*. — Additur notanter in conclusione, « saltem intelligendo istud de subdiaconatu et diaconatu. » Nam quoad sacerdotium sententia negativa est receptissima, ut inquit Barbosa in cit. c. *Quanto*, n. 5, de *Consuetud.* quidquid contradicat Glossa fin. in can. *Manus quoque, de Consecr.*, dist. 5; Abbas in d. c. *Quanto*, n. 9, de *Consuetud.*; Innocentius, ac nonnulli alii, quos in oppositum citat Tannerus, ubi supra num. 29. Neque enim ullum hactenus reperitur exemplum, in quo summus Pontifex abbati, aut alteri non episcopo, concessit privilegium, seu potestatem delegatam conferendi ordinem presbyteratus: unde comprobatur usus Ecclesiæ antiquissimus, Christi institutionem per perpetuam traditionem a temporibus Apostolorum retentam satis declarans. Nec etiam a quopiam catholicorum negatur, quod ordo presbyteratus præ aliis,

immediatus versetur circa verum corpus Christi in sacramento Eucharistiæ existens, utpote quod sacerdos immediate consecrando conficit; non autem subdiaconus, et diaconus, qui materiam dumtaxat ministrant sacerdoti celebranti.

20. *Presbyter olim idem erat ac episcopus*. — Objicies cum Abbate cit. n. 9: Antiquitus presbyteri in communi regebant Ecclesiam, et ordinabant sacerdotes; ergo etiam de facto, saltem ex privilegio, et delegatione Pontificia poterunt id ipsum facere. Resp. neg. consequent. Nam, ut in can. *Olim*, dist. 95, dicitur. « Olim idem erat presbyter, qui et episcopus: » unde non mirum, quod tunc presbyteri legantur ordinasse sacerdotes. Alioquin vero, quod respectu collationis ordinum valde differat presbyter ab episcopo, patet ex can. *Legimus*, dist. 93, ubi dicitur: « Quid enim facit, excepta ordinatione, episcopus, quod presbyter non facit? » ponderando ly « excepta ordinatione. »

21. *Solvuntur rationes dubitandi*. — Ad rationes dubitandi n. 14, allatas, et ad primam earum dicitur, episcopos ex Christi institutione esse quidem « ordinarios ministros, » sacramenti Ordinis, etiam comprehendendo ordines minores; inde tamen non sequi, quin « extraordinarius minister » ipsius, seu ex speciali Papæ commissione datus (dempto sacerdotio) possit esse abbas, vel alius sacerdos.

22. *Confirmationis sacramentum ex concessione Papæ potest conferri per simplicem sacerdotem*. — Declaratur hoc ipsum in simili. Quia juxta concilium Tridentinum, sess. 7. de *Confirmatione*, can. 3, sanctæ Confirmationis ordinarius minister est solus episcopus: et tamen illius collatio potest per Papam de plenitudine potestatis demandari simplici sacerdoti: uti habetur can. *Pervenit*, dist. 93 ac notat Glossa in c. *Quanto*, §. *Reservata de Consuetud.* divus Thomas part. III, quæst. 72, art. 11, ad 1; Scotus, in 4, dist. 7, quæst. 1. et communis aliorum, juncto concilio Florentino in *Decreto unionis*, hoc ipsum contentente.

23. *Præmissa amplius declarantur*. — Ad alteram rationem dubitandi negatur consequentia, loquendo de casu, in quo Papa de plenitudine potestatis vult committere sacerdoti cuiquam facultatem conferendi ordines minores, vel subdiaconatum et diaconatum; uti liquet ex allatis hactenus instantiis. Quia enim Summus Pontifex, Christi in terris vica-

rius habet in Ecclesia plenitudinem potestatis, hinc virtute hujus potestatis quædam, quæ sunt superiorum ordinum, justis de causis committere quibusdam inferioribus; ut proxime exemplificatur de collatione sacræ Confirmationis, ac notat divus Thomas ut supra.

TITULUS XIV.

De Ætate, et Qualitate, et Ordine Præficiendorum.

1. *Ratio continuationis titularum*. — Viso de ordinandis, restat dicere de præficiendis, hoc est, promovendis ad Ecclesias, prælaturas, aliaque beneficia, et ministeria ecclesiastica: et quia in istis vel maxime consideranda venit legitima ætas, et qualitas, ac ordo ad singulorum beneficiorum consecutionem de jure requisitus, ideo de istis tribus expressam præsens rubrica mentionem facit. Unde

2. *Generatim loquendo, quales sunt præficiendi, seu promovendi ad beneficia? Melius est paucos habere dignos altaris ministros, quam multos inutiles*. — Quæritur I. Quæ qualitates requirantur in præficiendis, seu promovendis ad beneficia ecclesiastica? Resp. I. Generatim loquendo tales sunt præficiendi, seu ad ministerium eligendi clerici, « qui digne possint Dominica sacramenta tractare. Melius est enim Domini sacerdotem paucos habere ministros, qui possint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus grave ordinatori adducant. » Ita rescribit sanctus Clemens Papa ad sanctum Jacobum fratrem Domini, *Epist.* 2, ac refertur can. *Tales*, dist. 23.

3. *In promovendis ad beneficia, præsertim curata, requiritur debita scientia, morum honestas et legitima ætas*. — Resp. II. Loquendo magis in specie, ex parte præficiendorum seu promovendorum ad beneficia ecclesiastica, præsertim curata, requiritur debita scientia, morum honestas, et legitima ætas. Patet hoc ex c. *Eam te*, 4, h. t. ubi Alexander III acrius inhibet, ne quis episcoporum personas, quæ in Ecclesiis sui episcopatus ad curam animarum fuerint ordinandæ, in ipsis instituat, « nec aliqua occasione, vel etiam litterarum Apostolicarum obtentu institui patiat, quæ scientia, moribus, ætate, concilii non congruant institutis. » Ubi sub nomine *Concilii* intelligitur

concilium Lateranense, sub Alexandro III celebratum, ac refertur c. *Cum in cunctis*, 7, de *Electione*.

4. *Si Papa rescribit pro non habente dictas qualitates, an, et quando talis sit instituendus in beneficio?* — Dices: Ille, pro quo Papa rescribit, semper est admittendus ad beneficium; quia illicitum est judicare primam Sedem, can. *Si Papa*, dist. 40, et can. *Nemo judicabit*, 9, q. 3. Imo et sæcæ legi instar est, illum reputare inhabilem, pro quo Papa rescribit; ut l. *Disputare*, C. de *Crimine sacrilegii*. Quomodo ergo in cit. cap. *Eam te*, dicitur, nec litterarum Apostolicarum obtentu quempiam, dictis qualitatibus carentem, instituendum esse in beneficio? Resp. cum Glossa, ibid., §. *Litterarum*, et Abbate, num. 7, antecedens esse verum, quando Papa ex certa scientia rescribit pro inhabili; tunc enim cum hoc dispensare censetur, sicque mandato ipsius erit obediendum. Secus est dicendum, quando tacita inhabilitate, sicque subreptitie, super conferendo beneficio litteræ Apostolicæ impetrantur: atque in hoc casu procedit textus allegati capituli.

5. *Quando Ecclesia dispensative conceditur minorenni, debet ipsa interim non per laicos, sed clericos regi*. — Quod si vero Ecclesia dispensative minorenni fuerit concessa, prout nonnunquam Papa dispensare consuevit circa filios potentissimorum principum in ordine ad obtinendos episcopatus; tunc ejusmodi Ecclesia non per laicos, sed per clericos regi debet, donec ille ad legitimam ætatem pervenerit. Textus, et doctores in c. *Ex ratione*, 2, h. t. Licet enim laicis possit specialis procuratio aliquarum rerum temporalium ab Ecclesia committi, arg. can. *Indicatum*, dist. 89, et notat Vivianus, in *Rationali*, cap. II, h. t. post Innocentium, ibid., generalis tamen administratio Ecclesiarum eis committi non potest, sed dumtaxat clericis; ut can. *In nona*, et seqq., 16, q. 7, ubi plures hujus rationes adducuntur.

6. *Plura in præficiendis requisita. Remissive*. — Resp. III. Qualis litterarum scientia, qualisque ætas in promovendis, seu eligendis ad prælaturas, beneficia, et officia ecclesiastica requiratur, satis atque ex professo dictum est supra, tit. *De Electione*, § 9, a n. 205, usque ad n. 217. Ubi pariter n. 204, et n. 218, et seqq. declarantur qualitates illæ, quæ ad morum honestatem pertinent, seu hanc commendant, ut est: I. thorus legitimus; II. status clericalis; III. sacer ordo, ad nonnulla

beneficia requisitus; IV. absentia censuræ; V. vera fides; VI. ut promovendus non sit infamis, non bigamus, ac hujusmodi: de quibus partim ibidem jam dictum est, partim in propriis locis amplius dicitur.

7. *In præficiendis requiritur ulterius intentio status ecclesiastici, et quomodo?* — Resp. IV. Ulterius ad hoc, ut quis rite præficiatur, seu absque labe peccati recipiat beneficium ecclesiasticum, ex parte ipsius requiritur intentio status ecclesiastici. Si enim quis accipiat beneficium ecclesiasticum, eo dumtaxat animo, ut ex ejus fructibus sustentari valeat, donec studia sua absolverit, vel divitem uxorem repererit, intentione postea beneficium deserendi, peccat mortaliter, nec potest lita conscientia illud retinere. Lessius, lib. II, de *Justit. et jur.*, cap. xxxiv, dubit. 26, n. 132, allegans communem. Nihilominus satis est, ut quis sincero animo, bonaque fide proponat, statum ecclesiasticum retinere, neque ab eo resilire, nisi justa causa supervenerit: quia non est mens Ecclesie, per beneficium ita firmiter astringere clericum ad statum ecclesiasticum, ut nulla de causa, licet adhuc sit constitutus in ordinibus minoribus, possit eum deserere ineundo matrimonium.

8. *Item carentia alterius beneficii incompatibilis.* — Resp. V. Insuper, ut quis rite præficiatur, requiritur carentia alterius beneficii incompatibilis. Quod tamen non ita intelligendum est, quasi collatio secundi beneficii incompatibilis sit nulla: quinimo ea est valida, sed adepta illius pacifica possessione vocat primum, prout declarasse sac. Congregationem cardinaliam concilii Trident. interpretum, refert Fagnanus, c. *Super inordinata*, numer. 9, de *Præbend.* Quod si vero beneficiarius utrumque retinere perrexerit, utroque privatus existit ipso jure, c. *De multa*, 28, de *Præbend.*, juncto concilio Tridentino, sess. 7, cap. IV, de *Reform.*, atque amplius dici solet, ut. de *Præbendis.*

9. *Ac cælibatus.* — Resp. VI. Tandem ex parte præficiendi requiritur cælibatus; hoc est, ut quis non sit matrimonio ligatus. Siquidem quælibet collatio beneficii facta ei, qui matrimonio junctus est, invalida existit: nisi forsitan quis consentiente conjugate castitatem voverit perpetuam, nec bigamus existat, c. *Sane*, il. 1, de *Clericis conjugatis*. Quinimo si clericus in minoribus ordinibus constitutus habeat beneficium et postea contrahat matrimonium, illud ipso jure perdit; arg. cap. I, et c. *Quod a te*, eod. et cum communi docto-

ram tradit Sanchez, lib. VII, de *Matrim.*, disp. 42, n. 4.

10. *Ad episcopatum ut quis eligi possit, debet ipse saltem esse subdiaconus.* — Quæritur II. Qualis ordo requiratur in præficiendis? Resp. I. Ut quis rite præficiatur episcopatum, debet ipse saltem esse subdiaconus, quando in episcopum eligitur. Ita communis; et patet ex c. *A multis*, 9, h. t. ubi Innocentius III, ad tollendam longam disceptationem, olim inter doctores vigentem, statuit, ut subdiaconus in episcopum valeat libere eligi, sicut diaconus vel sacerdos.

11. *Ac successive receptis aliis ordinibus, intra trimestre post obtentam confirmationem, consecrari.* Respondetur ad jura, quæ sex menses præscribunt. — Cæterum, licet subdiaconus rite possit eligi in episcopum, nec sit opus postulatione, nihilominus ita electus, quantum est de jure communi, tenetur successive reliquos sacros ordines recipere; debet enim intra tempus trium mensium post obtentam suam confirmationem, cessante justo impedimento, in episcopum consecrari, ut sic pastoralis suo officio undequaque satisfacere valeat, arg. can. *Quoniam*, dist. 75, ac notant Archidiaconus, ibid., et Glossa, in c. *Cum in cunctis*, § *Cum vero*, et Abbas, n. 5, de *Election.* Sin minus, non solum elapso illo trimestri beneficia, quæ electus in episcopum antea habuerat, ipso jure vacant, cit. § *Cum vero*; sed etiam, si per alios adhuc tres menses electus, et confirmatus, in episcopum consecrari negligat, ab episcopatu est repellendus, can. *Quoniam quid juris*, dist. 100, et c. *Inter corporalia*, § *Sed neque*, de *Translat. episc.* Abbas, cit. n. 5, ita concordant jura iuris, quod ea, quæ tres menses præscribunt, loquantur de obligatione petendi consecrationem episcopalem post obtentam confirmationem: alia vero, quæ inquirunt eam non esse differendam ultra sex menses, procedant quoad repulsionem ab episcopatu.

12. *Præficiendis abbatibus, decanibus, aliisque dignitatibus curam animarum annexam habentibus, debent esse, vel intra annum fieri presbyteri.* — Resp. II. Præficiendi abbatibus, decanibus, præposituris, archipresbyteratui, aliisque hujusmodi dignitatibus curam animarum annexam habentibus, debent vel actu esse presbyteri; vel in proximo (hoc est saltem intra annum) presbyteri fieri. Patet hoc ex cap. I, h. I., juncto, c. *Cum in cunctis*, 7, § *Inferiora*, de *Election.*, et c. *Licet*

canon., 14, de *Elect.*, in 6, cum concordantiis. Nam, quia talibus incumbit cura animarum, hinc vi officii sui tenentur subditis servire celebrando, sacramenta administrando, et alia, quæ ad verum curatum, atque pastorem pertinere noscuntur, præstando: atque talia absque recepto ordine presbyteratus fieri nequeunt; ergo. Accedit, quod propter officium, seu personale servitium, detur beneficium, cap. ult. de *Rescript.*, in 6. Atque alias periculum imminet animarum sæ curæ commissarum, ex defectu pastoris non servientis; ut c. *Ne pro defectu*, 41, de *Elect.*

13. *Antiquitus tamen abbates poterant esse non presbyteri.* — Dices: In can. *A subdiacono*, dist. 93, et can. *Generaliter*, 16, q. 1, legitur, quod abbas nullo ordine fuit insignitus, sique jubetur etiam ostiario repræsentare obsequium; ergo is non necessario debet esse presbyter. Resp. Quidquid sit de textu cit. can. *A subdiacono* (nam caput illud valde mendosum esse, atque in editionibus synodi Romanæ sub Sylvestro Papa, cap. VII, unde desumitur, nullam de abbate, et monacho esse mentionem, testatur annotatio ibidem) quamvis antiquitus abbates potuerint esse, qui nondum erant presbyteri: imo nec alio ordine insigniti, cum eo tempore abbates, et monachi, non solent esse clerici: secus tamen dicendum est de facto, seu post concilium Pictaviense, relatum ac generaliter approbatum in cit. cap. I, h. t., ac notat Abbas, ibid. n. 5. Idque eo magis est dicendum, quia hodie abbates benedicuntur, ac suis monachis ordines minores conferunt, can. *Quoniam videmus*, dist. 69, etc. *Cum contingat*, II, h. t. Unde impræsentiarum locum habet illud vulgatum: «Concorda tempora, et concordabis jura.» Glossa, in can. *Si Ecclesia*, 23, q. 4, § *Temporibus*.

14. *Idem ab necessitate, atque utilitate Ecclesie, etiam hodie potest fieri dispensative.* — Resp. III. Nihilominus ob necessitatem, atque utilitatem Ecclesie, seu quando alia persona magis idonea, atque ad gubernandum monasterium æque qualificata non reperitur, potest etiam hodie in abbatem dispensative eligi, qui in ordinibus minoribus dumtaxat constitutus est, neque ad presbyteratum propter irregularitatem, ut puta ob defectum corporis, ascendere potest. Ita habetur expressum in c. *Tuam*, 10, h. t.

15. *Et an in tali casu possit dispensare episcopus?* — Utrum vero in tali casu dispensare possit episcopus, nonnihil variant do-

ctores. Et quidem Vivianus in *Rationali juris*, cit. cap. *Tuam*, 10, h. t. et Layman ibid. n. 2, asserunt hanc dispensandi potestatem spectare ad Summum Pontificem, non item ad prælatos inferiores: cum in jure statuitur, quod abbas debeat esse presbyter, episcopus autem contra sacros canones dispensare nequeat. Econtra vero, quod episcopus dispense, ut monachus existens in minoribus ordinibus ob dictam necessitatem, seu utilitatem sui monasterii, fiat abbas, in terminis tradit Speculator, tit. *De dispensationibus*, § *Nunc de episcoporum*, n. 8, vers. 56, et Abbas Panormit. in fine cit. *Tuam*, h. t. citans insuper Hostiensem. Idque desumitur imprimis ex verbis ejusdem capitali, quod procedit in casu necessitatis, et quando alius æque idoneus ad regendum monasterium non habetur: contraria vero jura loquuntur extra talem casum necessitatis. Accedunt dicta superius, tit. *De Constitutionibus*, § 13, num. 467, ubi generaliter ostensum est episcopo censeri concessam esse potestatem dispensandi, quando in canone simpliciter dicitur posse dispensari; prout accidit in proposito.

16. *Præficiendus archidiaconatus, et Ecclesie parochiali, etc., debet esse, aut fieri diaconus, aut presbyter.* — Resp. IV. Præficiendus archidiaconatus, et præficiendus Ecclesie parochiali, ac aliis beneficiis curatis, debet esse presbyter, aut saltem intra annum ad ejusmodi ordinem promoveri. Ita communis, et patet ex cit. cap. I, h. t. et c. *Cum in cunctis*, § *Inferiora*, de *Election.* cum concordantiis, atque amplius declarabitur in quæst. seqq.

17. *Ut quis in cathedrali, vel collegiata seculari, vel regulari Ecclesia, vocem in capitulo habeat, requiritur ut sit subdiaconus.* — Resp. V. Ut quis cæteroquin divinis officiis deputatus, in cathedrali, vel collegiata, seculari, vel regulari Ecclesia vocem in capitulo habeat, requiritur, ut in ordine subdiaconatus sit constitutus. Ita habetur decisum in Clem. 2, h. t. ubi Pontifex expressis verbis ita decrevit: «Ut ii, divinis in cathedralibus, vel collegiatis, sæcularibus, vel regularibus Ecclesiis sunt mancipati officiis, vel mancipabuntur in posterum, ad suscipiendos sacros ordines propensius inducantur: Statuimus, ut nullus de cætero in hujusmodi Ecclesiis vocem in capitulo habeat (etiamsi hoc sibi ab aliis libere concedatur) nisi saltem in subdiaconatus ordine fuerit constitutus.» Hæc